SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 298/2010-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. augusta 2010 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., B., prechodne B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 59/2007 a jeho rozsudkom z 31. marca 2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 127/2009 a jeho rozsudkom z 10. marca 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2010 doručená sťažnosť J. M., B., prechodne B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 127/09 a jeho rozsudkom z 10. marca 2010 a postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 59/2007 a jeho rozsudkom z 31. marca 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa v období od 22. júna 2001 do 13. októbra 2005 spolu s rodinou *„nachádzal v azylovom konaní... a v mojej neprítomnosti a bez mojej vedomosti bola prevedená tzv. dobrovoľná dražba môjho rodinného domu v B. na základe neplatného právneho dôvodu. Nebol súdom ustanovený opatrovník a nebolo mi doručené... žiadne oznámenie o začatí výkonu záložného práva.“*. Dňa 29. júla 2007 podal sťažovateľ na okresnom súde žalobu o vydanie rodinného domu s poukazom na *„neplatný právny dôvod návrhu na vykonanie dražby a nepremlčateľnosť vlastníckeho práva. Z objektívnych dôvodov som sa v čase podania návrhu na vykonanie dražby, priebehu dražby a uplynutia prekluzívnej lehoty na podanie žaloby nenachádzal na území SR (azylové konanie... od 22. 6. 2001 do 13. 10. 2005).“*.

Okresný súd rozsudkom č. k. 18 C 59/2007-241 z 31. marca 2009 žalobu zamietol a v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že základnou podmienkou úspechu návrhu vo vlastníckych veciach je preukázanie vlastníckeho práva navrhovateľa. Bez tohto preukázania nie je totiž navrhovateľ aktívne legitimovaný domáhať sa ochrany, ktorá mu ako vlastníkovi prislúcha. Okresný súd uzavrel, že sťažovateľ neuniesol dôkaznú povinnosť preukázaním svojho vlastníckeho práva, preto žalobu zamietol.

Proti rozsudku okresného súdu podal 21. mája 2009 sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal *„porušenie čl. 154c ústavy, podľa ktorého mal okresný súd dať prednosť Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd pred domácim zákonom o dobrovoľných dražbách, lebo mi zaručuje väčšiu ochranu mojich vlastníckych práv s poukazom na absolútnu neplatnosť právneho úkonu pri prechode vlastníckych práv, alebo mal prerušiť konanie a požiadať Ústavný súd SR o abstraktnú kontrolu ústavnosti v súvislosti s procesnou prekážkou prekluzívnej doby, ktorá márne uplynula počas mojej*

dlhodobej neprítomnosti v azylovom konaní, čo považujem za porušenie môjho práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky".

Krajský súd rozsudkom č. k. 7 Co 127/2009-297 z 10. marca 2010 návrh na prerušenie konania zamietol a rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 18 C 59/2007-241 z 31. marca 2009 potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že *„zák. čís. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách... nie je v rozpore s Ústavou SR a ani s Európskym dohovorom pre ľudské práva a okrem toho, riešenie tejto otázky nemá vplyv na rozhodnutie v prejednávanej veci o vydanie nehnuteľnosti. Preto nie sú splnené podmienky pre postup podľa § 109 ods. 1 písm. b) O. s. p."*. Krajský súd sa ďalej stotožnil s názorom okresného súdu, že navrhovateľ (sťažovateľ) nie je aktívne legitimovaný na podanie žaloby o vydanie nehnuteľnosti, pretože nepreukázal svoje vlastnícke právo k nej. Z tohto hľadiska všetky jeho námietky týkajúce sa výkonu dobrovoľnej dražby, ktoré mohol uplatniť v trojmesačnej prekluzívnej lehote – avšak v inom konaní, sú právne irelevantné, a preto potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Z prílohy k sťažnosti a následným šetrením na okresnom súde bolo zistené, že sťažovateľ podal v predmetnej právnej veci 9. júna 2010 dovolanie.

Pretože *„rozsudky okresného a krajského súdu neumožnili ochranu vlastníckeho práva a práva na spravodlivé súdne konanie",* sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje *„previesť abstraktnú kontrolu ústavnosti zákona č. 527/2002 Z. z., či v ustanovení § 21 ods. 2 je v súlade s Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd... nakoľko v zákone č. 527/2002 Z. z. ani v zákone č. 568/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, neexistuje hmotnoprávna norma, ktorá by tvorila účinný prostriedok nápravy, zabezpečila by kontradiktórnosť konania a princíp rovnosti zbraní pre vlastníka predmetu dražby aj po uplynutí prekluzívnej lehoty v prípade, že bol zbavený svojho majetku bez jeho vedomosti a o dražbe sa dozvedel po uplynutí prekluzívnej lehoty".*

Podľa názoru sťažovateľa *„... súdy vo svojich rozhodnutiach obchádzajú ústavný článok 154c a ignorujú Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý mi zabezpečuje väčší rozsah ochrany ľudských práv a základných slobôd... Príčinné súvislosti viedli k tomu, že mne... je úmyselne zabránené nakladať zo svojím majetkom..., bol zmarený môj úmysel preúverovať rodinný dom a vyrovnať svoje dlhy prostredníctvom založenia svojho... rodinného domu. Plynutím času sa kriminalizuje môj život, nakoľko som bol vystavený neprimeranému bremenu znášať ďalšie pôžičky, ktoré neviem splatiť z dôvodov sociálnej núdze vyvolanej zneužitím sudcovskej nezávislosti“.*

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd v Bratislave IV postupom vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C 59/2007 a rozsudkom z 31. 3. 2009 sp. zn. 18 C 59/2007-241 porušil právo J. M. vlastniť majetok a domáhať sa jeho ochrany podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajský súd v Bratislave postupom vo veci vedenej pod sp. zn. 7 Co 127/09 a rozsudkom z 10. marca 2010 sp. zn. 7 Co 127/09-297 porušil právo J. M. vlastniť majetok a domáhať sa jeho ochrany podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Základné právo J. M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenské republiky, postupom Okresného súdu Bratislava IV a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod. sp. zn. 7 Co 127/09, porušené bolo.

4. Zrušuje sa rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 10. marca 2009 sp. zn. 7 Co 127/09-297 a prikazuje sa Okresnému súdu Bratislava IV, aby vo veci konal tak, že dá prednosť Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd pred domácim zákonom č. 527/2002 a prejedná neplatnosť dražby i napriek tomu, že prekluzívna lehota márne uplynula 11. 6. 2005.

6. J. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20.000 Eur (slovom dvadsaťtisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

7. J. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

8. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 3000 Eur na účet ich právneho zástupcu JUDr. (meno sa upresní po prijatí sťažnosti), do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho prejednávania.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 59/07 a jeho rozsudkom z 31. marca 2009

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti namietanému postupu a rozsudku okresného súdu mohol sťažovateľ podať odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 59/07 a jeho rozsudkom z 31. marca 2009, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 127/2009 a jeho rozsudkom z 10. marca 2010

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých

orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmavané (IV. ÚS 303/04).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ podal vo svojej veci dovolanie ešte predtým, ako podal sťažnosť ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V okolnostiach daného prípadu tak sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľom využitý, ako predčasné.

Ústavný súd sa v ostatnom období aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) odklonil od svojej predchádzajúcej judikatúry a v súčasnosti vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade, ak podal dovolanie, zároveň podal aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu tiež rozsudok ESĽP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská proti Českej republike, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou sťažovateľa pred rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to viesť jednak k predĺženiu konania o sťažnosti a navádzalo by to potenciálnych sťažovateľov k obdobnému postupu, aký zvolil v danom prípade sťažovateľ, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Z týchto dôvodov sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 127/2009

a jeho rozsudkom z 10. marca 2010, po predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie a ústavný súd sa už nimi nezaoberal.

Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd považoval za potrebné vyjadriť sa aj k návrhu sťažovateľa, ktorým sa [v texte sťažnosti – mimo návrhu na rozhodnutie (petitu)] domáhal, aby ústavný súd preskúmal súlad § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov s ústavou a dohovorom. V tejto súvislosti ústavný súd predovšetkým poukázal na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý je koncentrovane vyjadrený v návrhu na rozhodnutie (petite), a preto ďalšie návrhy sťažovateľa uvádzané v texte sťažnosti, t. j. mimo petitu, považuje iba za súčasť argumentácie sťažovateľa (m. m. III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07). Navyše, ústavný súd môže preskúmavať súlad zákonov s ústavou a kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami len na návrh subjektov uvedených v ustanoveniach § 18 ods. 1 písm. a) až f) v spojení s § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom sťažovateľ nepatrí medzi tieto subjekty. Z uvedených dôvodov sa ústavný súd týmto návrhom sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2010